

Namnet *Ingimarr* förekommer i två andra inskrifter i Skånela sn, U 306 och U 311. Det avser där samme man. Tillsammans med sin moder Ingrid och sina bröder Ingevald och Karl har han låtit göra en inskrift efter sin fader Jobjörn (U 306) och en annan efter sin syster Ingegärd (U 311). Om Ingemar i U 307 är densamme som Ingemar i U 306 och U 311, måste den förra ristningen av allt att döma vara åtskilligt yngre än de båda senare. U 307 är utförd av Ingemars söner, och det sannolika är, att han själv redan är död, då han icke har tagit del i minnesvården. Såväl U 307 som U 311 äro ristade av Öpir. U 307 måste i så fall räknas till dennes senaste verk.

Den Ingvar, till vars minne ristningen är utförd, kan icke vara identisk med någon av de båda män med samma namn, som omtalas i inskriften U 309 vid Harg.

Om namnet *Iarundr* se Sö 260. *Iarl* förekommer som mansnamn i icke så få inskrifter i Uppland: L 75 Hagby kyrka, L 85 Balingsta prästgård, L 99 Vigby, Dalby sn, L 101 Uppsala domkyrka, L 111 Bärby, Vänge sn, L 115 Läby äng, L 117 Håmö, Läby sn(?), L 121 Norby, Bondkyrko sn, L 213 Vigby, Danmarks sn, L 233 Årby, Lena sn, L 720 Brunna, Vårfrukyrka sn, L 765 Hjalsta kyrka. Vidare i två sørmländska inskrifter och en östgötsk: Sö 10, 103, Ög 161. Under medeltiden finnas (enligt Lundgren-Brate) endast få belägg av *Iærl*; däremot är den utvidgade formen *Iærle* rätt vanlig, särskilt i Uppland. De latinska diplomens form är *Iarlerus* (*Ierlerus*). Namnet är speciellt svenskt och företrädesvis uppländskt. Det saknas i danska inskrifter och medeltidsurkunder. Det är ej heller, såsom verkligt namn, känt från Norge eller Island. Enligt Lind synes det ingå i några norska gårdsnamn. Men de flesta äro osäkra. Och i gårdsnamnet *Iarls rud* kan ingå appellativet *iarl*, använt såsom binamn (se Lind, *Norsk-isländska personbinamn: Iarl*).

308. Ekeby, Skånela sn.

Pl. 4, 5.

Litteratur: O. Almgren, Anteckningar (ATA); O. v. Friesen, Upplands runstenar (1913), s. 14; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 84, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: v. Friesen foto 1904 (ATA); Brate foto 1908 (ATA).

Ristningen finnes å en berghäll o. 350 m. NV om Skånela kyrka, SÖ om Ekeby, o. 125 m. NÖ om lägenheten Fridhäll, i sydöstra delen av en beteshage, 70 m. S om U 307 och 5 m. V om inhägnaden och diket, som skiljer hagen från åkern i Ö. Strax N om hällen låg tidigare den s. k. Kyrklogen. Ristningsytan vetter åt Ö.

Ristningen blev bekant vid en arkeologisk exkursion under O. Almgrens ledning den 3 maj 1901. Enligt vad som då meddelades, skulle den »för några årtionden sedan» ha upptäckts av arbetsfolk, som rastat vid hällen. Det är högst förunderligt, att denna ristning, så tydlig och belägen så nära intill bebyggelse, kunnat vara okänd intill senaste tid.

Ristningens nedre kant är 0,85 m. från marken. Ristningens höjd 1,30 m., bredd 1,02 m. Den är tämligen djupt och kraftigt huggen och väl bevarad.

Inskrift:

kuni lit rista runar þisar eftir sik · kuikhan þurhkuþr · risti runa þisar fots arfi

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Gunni let rista runar þessar æftir sik kvikvan. Þorgautr risti runa[r] þessar, Fots arfi.

»Gunne lät rista dessa runor efter sig, medan han levde. Torgöt ristade dessa runor, Fots arvinge.»

3—42683. Upplands runinskrifter.

Till läsningen: Inskriften har få sk, sannolikt endast efter 29 **k** och 44 **r**, i båda fallen mellan två lika runor. Icke stungna äro 1, 41 **k**. Däremot säkert stunget 23 **e**. 21 **a** är skadat; bst har sannolikt ursprungligen funnits även t. h.

Egendomligt är, att ristaren använder **æ**-runa i 13—17 **runar**, men utelämnar den i 50—53 **runa** och har **r** i **þisar** 18—22 och 54—58. Anmärkningsvärt är också **h** i 30—36 **kuikhan** och 37—44 **purhkuþr**.

Om mansnamnet *Gunni* se Sö 188, om *Þorgautr* Sö 336.

Gunne har låtit utföra ristningen till minne av sig själv, medan han ännu levde. Jfr Jarlabanke-stenarna U 127, 164, 165, 261. Ristaren är Torgöt, »Fots arvinge». Namnet *Fotr* är mycket sällsynt. I uppländska runinskrifter förekommer det som namn på endast en man, den kände runristaren. Det kan därför icke vara något tvivel om att Torgöt, Fots arvinge, har varit en son till runristaren Fot. Han har även tagit faderns yrke i arv. Torgöts ristning på Ekebyhällen visar samma skicklighet i tekniken och samma kraftiga huggning, som är utmärkande för Fot. I ornamentikens detaljer erinrar Ekebyhällen starkt om ett av Fots signerade huvudverk, runstenen vid Stav, U 177.

309. Harg, Skånela sn.

Pl. 5, 6.

Litteratur: B 559, L 436, D 2:128. J. Bureus, *Monumenta Sveo-Gothica Hactenus Exsculpta* (1624), n:r 39 (F a 10:1 n:r 39), F a 10:2 n:r 1, F a 6 s. 55 (Bureus), F a 5 n:r 338, F a 1 s. 76, *Bipertita Commentatio*; M. Aschaneus, F b 18 s. 420; O. Worm, *Monumenta Danica* (1643), s. 92; *Ransakningarna* 1667—84; O. Verelius, *Manuductio ad Runographiam* (1675), s. 38; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 182; P. Dijkman, *Historiske Anmärkningar* (1723), s. 89 f.; O. Celsius, SR 1, s. 186; N. R. Broeman, *Sagan om Ingvar Widtfarne* (1762), s. 234 f.; UFT h. 6 (1877), s. 23; O. von Friesen, *Upplands runstenar* (1913), s. 52; E. Brate, *Anteckningar (ATA)*; S. Lindqvist, *Jarlabankesläktens minnesmärken* (i: *Nordiska arkeologmötet i Stockholm 1922*), s. 124; H. Schück, *Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien* 1 (1932), s. 59.

Äldre avbildningar: Bureus, kopparstick, »som Abraham Lampadius utskar» (F a 10:2, återgivet i E. Svärdröm, *Johannes Bureus' arbeten om svenska runinskrifter*, 1936, fig. 1, s. 71), träsnitt (*Monumenta Sveo-Gothica*, F a 10:1, F a 5, Verelius, *Manuductio*); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i *Monumenta* 3 och B 559); Dybeck a. a.

Ristningen finnes på en berghäll 50 m. VNV om landsvägsbron över Hargsån, 40 m. V om landsvägen, där Harg kvarns gamla mangårdsbyggnad står, och 15 m. V om den numera kanaliserade ån. På en annan håll 4,5 m. åt SSV finnes U 311 och på en tredje 3 m. åt SV U 310. Hällarna ha tidigare legat i själva kvarndammen och ha åtminstone tidvis varit kring-sköljda av vatten. Genom att vattendraget har sänkts och kanaliserats, har marken omkring hällarna blivit torrlagd.

Bureus: »Vidh Harghz qarnar i Skånila» (F a 6), »I enne Häll vidh Hargz qarnar i Skånila s.» (F a 10:2), »Widh Hargh i Skånil.» (*Monumenta Sveo-Gothica*, 1624), »I en Häll i Quarnströmen» (F a 5). O. Worm: »in rupe, in fluminis medio posito.» *Ransakningarna*: »I Hargz giärdet wid Qwarnen på Faste berget uthuggit Runaskriff.» Verelius: »Skånila Häll i qwarnströmen.» Peringskiöld: »I Hargz åån uthi Bärget». P. Dijkman: »Denna Runehäll står i Quarnströmmen wid Hargs gård i Skånela Sokn, och Landsvägen, hafwandes twänne stora Ormslingor, samt 5 à 6 små orm-figurer wäl bundna, med nätta Runor.» F. Burman (1792): »in petra prope amnem Quarnströmen apellatum». Celsius, som besökte platsen d. 5 juni 1727: »En Häll slät bergshäll vid Hargs Herrgårds ägor och Landsvägen till Roslagen från Stockholm. Här äro 3 st. hällar med sina inscriptiones, släta med vackra drakar ihuggna.» Dybeck: »Efterföljande tre med mästarehand utförda runristningar [U 309—311] i en stor klippa med flera